

2- L'origen dels déus: cosmogonia i teogonia

2.1. Els déus grecs

Els grecs van imaginar els seus déus de manera molt diferent a altres cultures, com l'egípcia o l'assíria. A la mitologia grega, no es troben déus en forma d'animals o monstres, encara que és cert que hi havia algunes figures mitològiques com els centaures, que eren mig homes i mig cavalls. **Els déus grecs s'assemblaven molt als homes, són antropomorfs:** tenien la mateixa forma del cos, actuaven de manera semblant i experimentaven sentiments equivalents als dels humans tot i no tenir la mateixa naturalesa.

Tot i aquestes semblances hi ha un tret que, per als grecs antics, separava radicalment els déus dels homes: la **immortalitat**. Els déus grecs poden perdre els poders o ser tancats en una presó per sempre, però de cap manera poden morir mai. A més, mentre que els éssers humans estan subjectes a la vellesa i a la mort, els déus viuen per sempre felïços i no moren mai. De tots ells s'explica el naixement, la infantesa i la joventut, però arriba un moment que ja no es fan més grans ni envelleixen.

2.2.- Les qualitats dels déus

Com ja s'ha dit, els déus grecs són antropomòrfics, és a dir, tenen forma humana. Però són **més alts i molt més bells que els humans**. També són **més forts i poderosos**. En condicions normals, un mortal no pot lluitar contra una divinitat: un déu pot convertir un home en un animal, fulminar-lo amb un llamp o, al contrari, treure'l del mig del camp de batalla quan està a punt de morir i fer-lo aparèixer a casa seva sa i estalvi. També són **capaçs d'altres moltes accions sobrenaturals: volar, moure's amb més velocitat que cap altre ésser, fer-se invisibles o prendre qualsevol forma**.

Activitats 2.1 i 2.2:

1. *Quin aspecte tenien els déus grecs al mites clàssics?*
2. *Quines qualitats t'agradaria tenir si fossis un déu o deessa?*
3. *Inventa un nou déu o deessa de l'Olimp: què faria i quin aspecte tindria?*

2.3.- La vida a l'Olimp

La vida dels déus a l'Olimp és en principi molt agradable, tranquil·la i sense penes. A l'Olimp no arriben ni les pluges ni les nevades, i sempre lluu el sol. A més, **els déus són com una gran família que passa tot el temps celebrant festes**. Les muses, les divinitats de les arts, canten i ballen, mentre Apol·lo, el déu de la música, les acompanya amb la cítara. La resta de divinitats, assegudes en els seus trons, gaudeixen d'aquests cants i balls continus i meravellosos, i mengen i beuen tant com volen. Per la seva naturalesa divina, és clar, no mengen ni pa ni carn, ni beuen vi: **el seu aliment és l'ambrosia, i el nèctar, la seva beguda**. Però aquesta vida de plaers sense fi acabaria sent avorrida. Per aquest motiu, els agrada, en primer lloc, barallar-se entre ells. També intervenen en les disputes dels humans. Afavoreixen els seus preferits i aquests els honoren amb pregàries i sacrificis. En canvi, si un humà comet una acció que desagrada un déu, el càstig és implacable i terrorífic.

Activitat 2.3

1. Intervenen els déus en la vida dels humans? Per què?
2. Quin és l'aliment i la beguda dels déus?

2.4.- L'herència grega i Roma

Des de temps molt antics els romans van adoptar per als seus déus els mites que havien après dels grecs. Per aquest motiu, es pot establir una correspondència entre els déus romans i els déus de l'Olimp grec:

Nom grec	Nom llatí		Nom grec	Nom llatí
Apol·lo	<i>Apol·lo</i>		Prosèrpina	<i>Persèfone</i>
Zeus	<i>Júpiter</i>		Hèstia	<i>Vesta</i>
Hera	<i>Juno</i>		Deméter	<i>Ceres</i>
Àrtemis	<i>Diana</i>		Dionís	<i>Bacus</i>
Ares	<i>Mart</i>		Hermes	<i>Mercuri</i>
Hades	<i>Plutó</i>		Hèracles	<i>Hèrcules</i>
Posidó	<i>Neptú</i>		Cronos	<i>Saturn</i>
Hefest	<i>Vulcà</i>		Rea	<i>Cíbele</i>
Afrodita	<i>Venus</i>		Atena	<i>Minerva</i>

Cal tenir en compte, però, que l'equivalència entre uns personatges mítics i els altres no és sempre perfecta. Com és natural, el caràcter dels romans es reflecteix en els seus mites. Per exemple, Ares no era un déu gaire estimat pels grecs. En canvi, com veurem tot seguit, Mart era un déu tan important per a la cultura roman que fins i tot el van fer pare del fundador de la ciutat, Ròmul.

Activitat 2.4

1. Identifica cada déu de la imatge amb el seu nom grec i llatí o romà.
2. És important aprendre tots dos noms dels déus: el grec i el corresponent romà. Completa el següent quadre

Nom grec	Nom llatí		Nom grec	Nom llatí
Apol·lo			Prosèrpina	
	<i>Júpiter</i>			<i>Vesta</i>
Hera			Deméter	
	<i>Diana</i>			<i>Bacus</i>
Ares			Hermes	
	<i>Plutó</i>			<i>Hèrcules</i>
Posidó			Cronos	
	<i>Vulcà</i>			<i>Cíbele</i>
Afrodita			Atena	

2.5 Cosmogonia – Teogonia: L'origen del món i dels déus.

Primera generació de déus. Caos. Gea i Urà.

Caos. Al començament de tot existia el **Caos**, la barreja indestriable de tots els elements de l'univers en un estat informe.

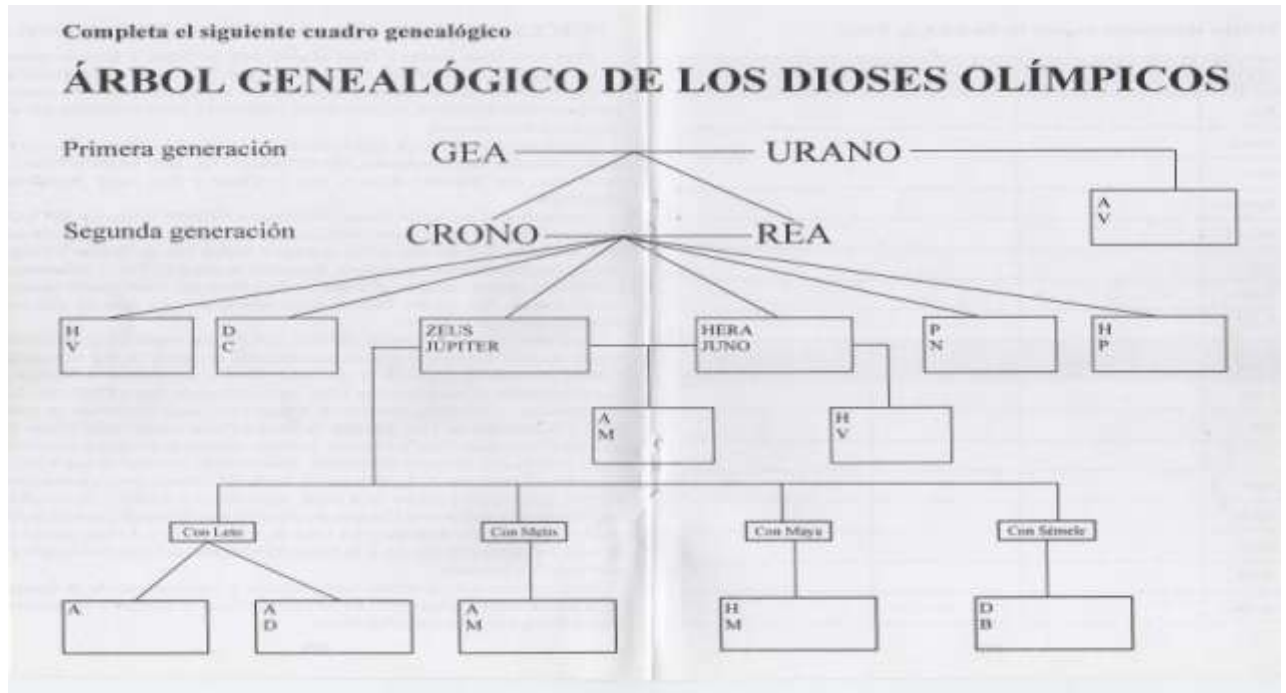
El segon ésser que aparegué fou Gea, la Terra, de la qual nasqué Uranos, el Cel, que la cobreix tota. La unió de Gea i Uranos tingué una nombrosa descendència: els dotze Titans - entre els quals l'Oceà, Rea i Cronos -, els tres Ciclops - gegants d'un sol ull- i els tres Hecatonquirs - gegants de cent braços. Uranos, que els odiava tots, els mantenia dins el si de Gea sense deixar-los sortir, fins que a la fi aquesta ordí una conspiració contra ell. Fabricà una falç d'acer i l'oferí als seus fills per enfrontar-s'hi. Tan sols Cronos es mostrà disposat a lluitar contra el seu pare. Així quan, en arribar la nit, el Cel s'estengué damunt la Terra, Cronos eixí del seu amagatall i amb la falç tallà els genitals del seu pare. De la sang d'Uranos caiguda sobre la Terra van néixer les Erínies o Fúries - horroroses deesses de la venjança - i els Gegants, mentre que de l'escuma provocada pels genitals llençats al mar sorgí la deessa Afrodita.

Segona generació de déus: Cronos i Rea. Naixement de Zeus

Cronos, que succeí el seu pare en el poder suprem de l'univers, l'exercia també despietadament: tancà els seus germans al Tàrtar, l'indret més profund de la terra, i, assabentat d'un oracle segons el qual seria sotmès per un dels seus fills, **anà devorant tots els fills** que engendrava amb la seva germana Rea: Hèstia, Deméter, Hera, Hades i Posidó. Quan era a punt de néixer Zeus la seva mare el volgué salvar i el parí d'amagat a Creta, on ocultà el nounat en una cova. A continuació donà una pedra embolicada amb bolquers a Cronos, que se l'empassà sense notar l'engany.

Quan Zeus esdevingué adult, emprengué la lluita contra el seu pare. Primer li donà una droga perquè vomités els fills devorats, més tard alliberà del seu captiveri els Ciclops i els Hecatonquirs. Els uns i els altres ajudaren Zeus en la seva guerra (Titanomàquia) contra Cronos, el qual disposava per la seva banda del suport de la majoria dels Titans.

Tercera generació de déus: Zeus i Hera, el triomf dels olímpics

Al cap de deu anys Zeus i els seus germans reeixiren a vèncer els Titans, que foren confinats al Tàrtar. Aleshores **Zeus, Hades i Posidó es repartiren el món:** en endavant els inferns serien governats per Hades, el mar per Posidó i el cel per Zeus, que quedava com a nou déu suprem. **Zeus establí la seva residència al cim de l'Olimp**, la muntanya més alta de Grècia (2.985 m. d'altitud), i per això ell i els déus vinculats a ell foren anomenats olímpics. La primera generació d'olímpics fou la de Zeus i els seus cinc germans, mentre que la segona la constitueixen sobretot els fills de Zeus.

Activitats 2.5

1. Completa el quadre genealògic del punt anterior.
2. A partir d'una presentació en powerpoint i un vídeo que veurem sobre la cosmogonia i l'origen dels déus, farem els següents exercicis:

1.- Relaciona els personatges amb les afirmacions corresponents:

Gea - Urà - Gegants - Titans - Cronos - Ciclops - Afrodita - Rea

.- És el cel estelat i el primer déu masculí	
.- Són sis, fills d'Urà i Gea	

.- Mare i origen de totes les coses	
.- Recuperen la força en contacte amb la seva mare	
.- Tenen un sol ull i treballen als volcans	
.- El més valent dels Titans es va rebel·lar contra el seu pare	
.- Era una titànide, i es va casar amb el seu germà	
.- Va néixer al mar i era deessa de la bellesa i l'amor	

2.- Troba el personatge a qui correspon la frase

.- Va castrar el seu pare amb una falç	
.- Va sorgir del caos	
.- Es va unir amb la seva mare i va tenir molts fills	
.- Nascuda de l'escuma del mar, és la deessa de l'amor i el sexe	
.- Tenien un sol ull al front	
.- Van lluitar contra Zeus a la Titanomàquia	
.- Enormes, van néixer de la sang d'Urà en caure a terra	
.- Tenien cent braços i cinquanta caps	
.- Deesses venjadores dels crímens de sang	
.- Existia abans que Gea	

3.- Relaciona els personatges amb les afirmacions que els corresponguin:

Rea - Amaltea - Cronos - Metis - Curetes - Atlas - Zeus - Hera

.- Devorava els seus fills per por que el destronessin	
.- Estava casada amb Cronos, però no era feliç	
.- Amb la seva llet alletà Zeus a Creta	
.- Cosina de Zeus, li va ajudar en la rebel·lió contra Cronos	
.- Devorada pel seu pare es va casar amb Zeus	
.- Dirigí l'exèrcit dels titans contra els olímpics	
.- Se salvà de ser menjat pel seu pare i el va destronar	
.- Amb llances i escuts feien soroll per què no es sentissin els plors de Zeus nadó	

4.- Posa en ordre els següents episodis de l'origen dels déus:

- A) Van néixer els Hecatonquirs, els Ciclops i els Titans
- B) Els Titans donaren la sobirania de tot l'univers a Cronos
- C) Urà tanca els seus fills al Tàrtar
- D) Al principi Gea sorgí del Caos
- E) De la sang i semen d'Urà en caure al mar, neix Afrodita
- F) Gea convenç els seus fills, els Titans, per a que s'enfrontin a Urà.
- G) Cronos tanca en el Tàrtar els Ciclops, Hecatonquirs i Gegants

- H) Cronos castra el seu pare amb una falç.
- I) De la sang i semen d'Urà en caure a terra neixen Erínies i Gegants.
- J) Gea sola engendrà les Muntanyes, el Pont, i el déu Urà

Respostes:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D									B

7.- Posa en ordre els següents episodis del destronament de Cronos:

- A) Els Titans són derrotats i Atlas és castigat a sostenir el món.
- B) Primer neixen Hèstia, Demèter i Hera.
- C) Rea enganya Cronos i li dona una pedra per a salvar Zeus
- D) Després neixen Hades, Posidó i Zeus.
- E) Metis li dona un verí a Zeus. Cronos beu el verí i vomita els seus fills
- F) Zeus i els seus germans es converteixen en déus suprems.
- H) Cronos es casa amb la seva germana Rea
- I) Els titans elegeixen Atlas com a cap
- J) Zeus i els seus germans es rebel·len contra la tirania del seu pare Cronos
- K) Comença la titanomàquia
- L) Cronos devora els seu fills quan neixen

Respostes:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H										F

8.- Relaciona els següents noms amb la mitologia, i fes una frase amb cadascú:

- .- caòtic: **-Caos**   -"Els seus apunts són caòtics. Ningú els entén"
- .- geocèntric
- .- titànic
- .- ciclopi
- .- plutocràcia
- .- atlas
- .- mnemotècna
- .- afrodisíac
- .- veneri
- .- cereals
- .- cronòmetre
- .- vestal
- .- posidònia
- .- gegantí

Al bloc trobaràs més activitats

ACTIVITATS TEMA 2

Activitats 2.1 i 2.2:

1. Quin aspecte tenien els déus grecs al mites clàssics?
2. Quines qualitats t'agradaria tenir si fossis un déu o deessa?
3. Inventa un nou déu o deessa de l'Olimp: què faria i quin aspecte tindria?

Activitat 2.3

1. Intervenen els déus en la vida dels humans? Per què?
2. Quin és l'aliment i la beguda dels déus?

Activitat 2.4

1. Identifica cada déu de la imatge amb el seu nom grec i llatí o romà.

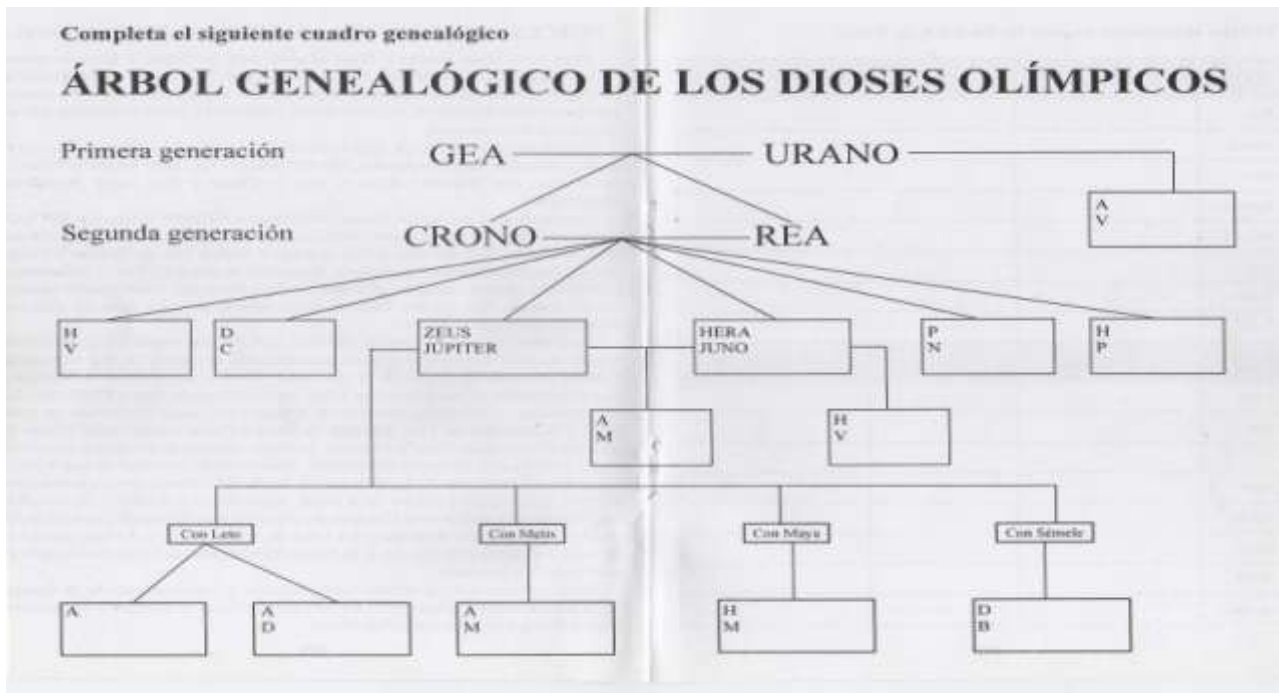
2. És important aprendre tots dos noms dels déus: el grec i el corresponent romà. Completa el següent quadre

Nom grec	Nom llatí		Nom grec	Nom llatí
Apol·lo			Prosèrpina	
	Júpiter			Vesta
Hera			Deméter	
	Diana			Bacus
Ares			Hermes	
	Plutó			Hèrcules

Posidó			Cronos	
	Vulcà			Cíbele
Afrodita			Atena	

Activitats 2.5

1. Completa el quadre genealògic.

2. A partir d'una presentació en powerpoint i un vídeo que veurem sobre la cosmogonia i l'origen dels déus, farem els següents exercicis:

1.- Relaciona els personatges amb les afirmacions corresponents:

Gea - Urà - Gegants - Titans - Cronos - Ciclops - Afrodita - Rea

.- És el cel estelat i el primer déu masculí	
.- Són sis, fills d'Urà i Gea	
.- Mare i origen de totes les coses	
.- Recuperen la força en contacte amb la seva mare	
.- Tenen un sol ull i treballen als volcans	
.- El més valent dels Titans es va rebel·lar contra el seu pare	
.- Era una titànide, i es va casar amb el seu germà	
.- Va néixer al mar i era deessa de la bellesa i l'amor	

2.- Troba el personatge a qui correspon la frase

.- Va castrar el seu pare amb una falç	
.- Va sorgir del caos	
.- Es va unir amb la seva mare i va tenir molts fills	
.- Nascuda de l'escuma del mar, és la deessa de l'amor i el sexe	
.- Tenien un sol ull al front	
.- Van lluitar contra Zeus a la Titanomàquia	
.- Enormes, van néixer de la sang d'Urà en caure a terra	
.- Tenien cent braços i cinquanta caps	
.- Deesses venjadores dels crímens de sang	
.- Existia abans que Gea	

3.- Relaciona els personatges amb les afirmacions que els corresponguin:

Rea - Amaltea - Cronos - Metis - Curetes - Atlas - Zeus - Hera

.- Devorava els seus fills per por que el destronessin	
.- Estava casada amb Cronos, però no era feliç	
.- Amb la seva llet alletà Zeus a Creta	
.- Cosina de Zeus, li va ajudar en la rebel·lió contra Cronos	
.- Devorada pel seu pare es va casar amb Zeus	
.- Dirigí l'exèrcit dels titans contra els olímpics	
.- Se salvà de ser menjat pel seu pare i el va destronar	
.- Amb llances i escuts feien soroll per què no es sentissin els plors de Zeus nadó	

4.- Posa en ordre els següents episodis de l'origen dels déus:

- K) Van néixer els Hecatonquirs, els Ciclops i els Titans
- L) Els Titans donaren la sobirania de tot l'univers a Cronos
- M) Urà tanca els seus fills al Tàrtar
- N) Al principi Gea sorgí del Caos
- O) De la sang i semen d'Urà en caure al mar, neix Afrodita
- P) Gea convenç els seus fills, els Titans, per a que s'enfrontin a Urà.
- Q) Cronos tanca en el Tàrtar els Ciclops, Hecatonquirs i Gegants
- R) Cronos castra el seu pare amb una falç.
- S) De la sang i semen d'Urà en caure a terra neixen Erínies i Gegants.
- T) Gea sola engendrà les Muntanyes, el Pont, i el déu Urà

Respostes:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
D									B

7.- Posa en ordre els següents episodis del destronament de Cronos:

- A) Els Titans són derrotats i Atlas és castigat a sostenir el món.
- B) Primer neixen Hèstia, Demèter i Hera.
- C) Rea enganya Cronos i li dóna una pedra per a salvar Zeus
- D) Després neixen Hades, Posidó i Zeus.
- E) Metis li dóna un verí a Zeus. Cronos beu el verí i vomita els seus fills
- F) Zeus i els seus germans es converteixen en déus supremes.
- H) Cronos es casa amb la seva germana Rea
- I) Els titans elegeixen Atlas com a cap
- J) Zeus i els seus germans es rebel·len contra la tirania del seu pare Cronos
- K) Comença la titanomàquia
- L) Cronos devora els seu fills quan neixen

Respostes:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H										F

8.- Relaciona els següents noms amb la mitologia, i fes una frase amb cadascú:

- .- caòtic: **-Caos**   -*"Els seus apunts són caòtics. Ningú els entén"*
- .- geocèntric
- .- titànic
- .- ciclopi
- .- plutocràcia
- .- atlas
- .- mnemotècna
- .- afrodisíac
- .- veneri
- .- cereals
- .- cronòmetre
- .- vestal
- .- posidònia
- .- gegantí